

PRACHOVÝ MUŽIČEK

a iné temné príbehy

PETER GAJDOŠÍK

artis
omnis

PRACHOVÝ
MUŽÍČEK

a jiné temné příběhy

PETER GAJDOŠÍK

PRACHOVÝ
MUŽÍČEK

a iné temné príbehy

artis
omnis

u. fond
na podporu
umenia

Publikáciu z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

©Peter Gajdošík 2019
Cover © Peter Cwoky Murín, 2019
Layout © Jana Kollárová, 2019
Slovak Edition © Artis Omnis, 2019
ISBN: 978-80-8201-045-2

—

Ďakujem Mirovi, že ma dotlačil k dopísaniu tejto zbierky,
a Timkovi s Ivkou, že to so mnou doteraz vydržali.

—

Mená a postavy sú vymyslené, akákoľvek podobnosť
so živými či mŕtvymi osobami je čisto dielom náhody.
O príbehoch sa to už nedá povedať...

—

*Existuje bod, od ktorého niet návratu.
A práve ten je potrebné dosiahnuť.*

Franz Kafka

PRACHOVÝ MUŽÍČEK

Valér nedeľné rána miloval. Bez drnčania budíka, s vypnutým mobilom si mohol v polospánku vychutnávať pomalý prechod do rannej reality. Aj dnes len pomaly dvíhal viečka, aby zreničky dostali čas zvyknúť si na svetlo. Vytiahol si paplón vyššie ku krku a jedným okom sledoval pomalý vír prachu, ktorý sa trblietal v lúčoch slnka prenikajúcich cez štrbiny zatiahnutého závesu. Mal by som konečne povysávať, napadlo mu mimovoľne, a vzápätí tento nečakaný nápad už úplne racionálne zavrhol. V nedeľu vysávajú iba úchylní masochisti.... a sadisti zasa vyzvávajú pri dverách o deviatej ráno, pomyslel si o minútu neskôr, keď sa strhol na nepríjemný zvuk prichádzajúci od dverí. S nevôľou vsunul nohy do papúč, rozvíril malé chumáčiky prachu pri nohách postele a pobral sa ku dverám.

„Dokedy mieniš žiť v takomto svinčíku, chlapče?“

Mama sa valila do kuchyne, v jednej ruke plastová škatuľa s jablkovým koláčom, v druhej taška s vyžehlenými košelami. Jej chudá kostnatá postava sa točila ako svetlo majáka a oči zmenšené sklami okuliarov systematicky skenovali neporiadok staromládeneckého bytu.

„Zvládneš debordelizáciu sám, alebo sem mám opäť naklusať?“

Valér prevrátil oči ku stropu: „Už to mám v pláne, mami. Cez týždeň poriadim, povysávam, poumývam. Nemusíš si ro-

biť starosti.“ Ako-tak pozeral nahor, pohľad mu uviazol v čerstvej pavučine, ktorá tam visela ako jemná provokácia.

„Tak si daj z tých koláčov, ja zatiaľ uvarím kávu. Máš vôbec čisté šálky?“

Valér vykúzlil poslednú čistú šálku, druhú s námahou vylovil z kopca špinavého riadu, ktorý sa za pár dní vytvoril v kuchynskom dreze.

„Voilà!“ zahlásil víťazoslávne.

„Kým si chodil s Hanou, bol si normálny. Staral si sa o seba. Teraz sa opúšťaš,“ mama nespokojne krútila hlavou.

„To je iba tvoj dojem,“ bránil sa Valér. „Niečo sa mi už črtá. Len som viac opatrný a zbieram energiu.“

Mama postavila vodu na kávu: „Najprv zozbieraj energiu na upratanie bytu. Ak sem niekoho pozveš, otočí sa hneď vo dverách.“

„To mám práve v pláne. Do piatku bude byt ako zo škatulky,“ slúbil Valér, naberajúc zomletú kávu do šalok.

Plán zmenila vypratá záclona. No nebola z Valérovho bytu. Nečakaný telefonát z traumatologického oddelenia miestnej nemocnice mu oznámil, že jeho mama spadla zo stoličky pri vešaní vypratej záclony. Vo svojom vyriadenom byte.

„Prečo si ma nezavolala?“ opýtal sa matky v nasledujúci deň, zvierajúc v dlani jej dlhé prsty. „Bol by som ti zavesil tie prekliate záclony.“

Jeho matka ležala po operácii zlomeného predlaktia v malej nemocničnej izbe. Jej spolubývajúca, kyprá žena s nohou v sadre, usilovne lúštila krížovky na susednej posteli.

„Ty? Veď si nevieš upratať ani vlastný byt.“ Matka na neho uprela vyčítavý pohľad.

„Máme toho v práci veľa. A týmto...“ Valér rezignovane mávol rukou, „... si mi veľmi nepomohla.“

„O mňa sa nemusíš starať.“

„Jasné. Nechám ťa napospas nášmu úžasnému zdravotníctvu“

„Ja som o pár dní doma a vystačím si aj s jednou rukou, ale teba v tom spustnutom brlohu zožerie prachový mužíček!“

Valér nedokázal zdržať smiech. „Neuveriteľné, máš za sebou náročnú operáciu, mohla si si zlomiť väzy a mňa tu ideš strašiť, akoby som bol malé decko. Ja len dúfam, že nezačneš komandovať aj zdravotnícky personál, že tu majú bordel...“

V nasledujúce dni Valér pravidelne navštevoval nemocnicu. Po návšteve u matky sa domov málokedy ponáhlal. Prázdny byt ho nelákal, odkedy vedel, že dámsku návštevu tak skoro neprivíta. Novú kolegyňu v práci, ktorá priťahovala jeho zrak a narúšala jeho chemickú rovnováhu, zaradil do kategórie márných nádejí. Plány a sny, ktoré sa okolo nej točili, ukončilo čierne audi, zladené s čiernovlasým šoférom, ktoré na ňu začalo čakávať na parkovisku pred firmou.

Sklamanie sa snažil utopiť v pive, ktoré čapovali v pube neďaleko jeho neuprataného bytu. Spoločnosť mu robil o pár rokov starší kolega z práce, ktorý sa hrdil statusom úspešne rozvedeného muža.

„Ženy boli, sú a budú...“ vyhlásil kolega Karol, keď dorazil ďalší krígel zlatého moku. „Tie, čo sú teraz nedosiahnuteľné a zamilované do nesprávnych chlapov, budú o pár rokov rozvedené a budú ti zobať z ruky, keď o ne prejavíš záujem. To mi ver. Vtedy už dokážu rozoznať kvalitu.“

„Asi máš pravdu... niečo na tom bude.“ Valér súhlasne kývol hlavou a zahľadel sa do pivnej peny. „Podobne ako my muži rozoznáme kvalitu piva, až keď už máme svoje odpité.“

Filozofovanie ukončila až záverečná. Po rozlúčke s Karolom, ktorú sprevádzalo vzájomné priateľské potľapkávanie, sa Valér v chmeľovom opare domotkal domov. V predizbe skopol z nôh topánky, nohavice prehodil cez stoličku v kuchyni a v tričku a boxerkách padol do posteľe.

Zobudil sa uprostred noci, jeho mechúr odpočítaval posledné sekundy pred samovoľným vyprázdnením. S povzdychom sa vyhrabal na nohy a v tme sa ponáhlal na záchod. Tam konečne rozsvietil svetlo a s ďalším povzdychom – tentoraz od úľavy – sledoval zurčiaci zlatistý prúd.

Z pozorovania ho nečakane vyrušil akýsi pohyb. Ako by sa v prítmí predizby pohlo čosi tmavé, čosi s neurčitými kontúrami. Očami ešte zlepenými tvrdým spánkom márne pátral, čo to mohlo byť. Keď spláchol a umyl si ruky, vošiel do predizby a rozsvietil. Najprv uvidel svoj odraz v zrkadle, opuchnutá tvár a pokrivané tričko pôsobili spustnuto, tak radšej odvrátil pohľad. Na vešiaku nakrivo visela bunda, na stolíku pohodená kľúčienka, mobil a notes, uprostred dlážky topánka, o ktorú predtým v tme zakopol. O ňu sa jemne opieral nezvyčajný guľatý chumáč prachu, veľký ako basketbalová lopta. Keď sa nahol po topánku, aby ju priložil k druhej na rohožke pri dverách bytu, prachová guľa sa pohla a pomaly sa kotúlala k pootvoreným dverám do kuchyne. Valérovi to pripomenulo záber z jedného westernu, v ktorom sa guľaté trsy presúvali v prachu ulice spustnutého mestečka.

Valér nasledoval prachovú kópiu stepného bežca až do kuchyne. Guľatý chumáč pred ním neisto ustupoval, akoby bol živý. Asi vírim vzduch, napadlo mu, keď sa zastavil pri kuchynskom dreze, v ktorom sa kopil riad ako masťná miniatúra babylonskej veže. Jazyk mal suchý a drapľavý, pokrytý nepríjemným povlakom. Napustil si plný pohár studenej vody, najprv si vypláchol ústa a potom sa s pôžitkom napil. Potom varovne zazrel na prachového bežca, ktorý zaujal pozíciu za nohou kuchynského stola. Zajtra sa s tebou za pomoci vysávača porátam, prebehlo mu hlavou a odpochoďoval do postele v nádeji, že sa mu ešte podarí zaspať.

Odhodlanie povysávať ho neopustilo ani ráno, keď vsunul nohy do papúč vedľa postele. Vstal a zviril prach, ktorý

už v súvislej vrstve pokrýval nielen dlážku, ale aj papuče. Prachová guľa z kuchyne kamsi zmizla, no špinavý riad z predchádzajúcich dní sa nestratil.

Valér v kredenci ešte objavil poslednú čistú šálku na kávu a v duchu si pripravoval stratégiu popoludňajšieho boja s neporiadkom.

V práci ho však čakalo nepríjemné prekvapenie. Kolega po páde z bicykla skončil v nemocničnej čakárni, takže sa musel obracať. Okolo druhej popoludní už bol v časovom strese, pretože mamu mali práve v ten deň pustiť z nemocnice. Nakoniec stihol všetko, zvládol pracovné povinnosti a postaral sa aj o nákup, o ktorý ho mama požiadala. Domov však prišiel vyštavený, okamžite sa zvalil do kresla a k večerným správam v televízii si otvoril vychladené pivo. Po záplave deprimujúcich udalostí zo sveta sa ako-tak pozbieral a prázdnu fľašu odniesol do kuchyne. Tam si vyhrnul rukávy a so štavnatou nadávkou sa pustil do boja so špinavým riadom. Keď navršil do odkvapkávača a na tácku umyté tanierne, hrnce, poháre a príbory, neostalo mu už dosť energie ani na vysávanie, ani na večernú sprchu. Posteľ ho vábila do svojej náruče ako neodčakáva milenka.

Bežal rozpálenou púšťou, nohy sa mu zabárali do piesku. Každý krok ho stál námahu, oči upieral k stromom, ktoré obklopovali vzdialenú oázu. Zakopol, kotúlal sa dole dunou, jemný piesok mu vnikal do úst, očí a nosných dierok. Keď sa konečne postavil a vykašlal púštny prach, zistil, že sa mýlil. Oáza bola v skutočnosti starý cintorín, palmy sa zmenili na drevené a kamenné kríže nad bielymi náhrobnými kameňmi. Podišiel k najbližšiemu hrobu, aby si prečítal nápis na kameňi, a vtom piesok pod jeho nohami povolil. Púšť ho začala rýchlo a nemilosrdne pohlcovať. Vydesený Valér vypeštil oči do tmy a zalapal po dychu.

Konečne sa vytrhol z pazúrov desivého sna, ale nebol si istý, či sa nenachádza v ďalšom prelude. Nedalo sa mu dýchať, nos mal upchatý a zároveň mal pocit, že do úst mu ktosi napchal starú ponožku. Posadil sa na posteli a kútikom oka zachytil pohyb, akoby cez pootvorené dvere spálne vykĺzlo von čosi tmavé, vysoké a celkom tiché. Ruka mu vystrelila k vypínaču nočnej lampy a tma bleskovo ustúpila pred kruhom svetla. Valér sa postavil na roztrasené nohy, podišiel k oknu, aby rozhrnul závesy a cez otvorené okno vpustil dnu čerstvý nočný vzduch. Stále sa mu zle dýchalo a čosi ho dráždilo na kašeľ. Opatrne vošiel do kuchyne a okamžite rozsvietil svetlo. Žiadny stepný bežec, žiadna obluda, dokonca ani žiadny špinavý riad v kuchynskom dreze. Len nejaké prachové stopy na dlaždiciach. Jedna pri kredenci, druhá sa črtala pri dverách do obývačky. Zohol sa, aby ich lepšie preskúmal. Chumáč prachu pripomínal odtlačok širokej nohy s tromi ploškými prstami. Znova sa rozkašlal a stopa sa jeho dychom rozvírila a stratila svoj tvar. Čosi mu vybehlo hore hrdlom. Musel sa nakloniť nad drez a vypluť to.

Valér neveriaco skúmal, čo sa ocitlo na dne drezu. Pozeral na mokrú prachovú masu, zlepenú a lesknúcu sa od jeho slín, pripomínajúcu nedopečenú zemiakovú placku.

„Pfuj, do riti!“ ulavil si nahlas Valér a vytiahol fľašu piva z chladničky. Otvorená fľaša zasyčala a on si ju nedočkavo priložil ku perám. Po prvých glgoch sa mu ulavilo, a tak už s fľašou v ruke a odvahou v srdci vstúpil do obývačky a rozsvietil svetlo.

Všetko bolo na svojom mieste – starý gauč, nová obývacia stena, televízor, časopisy pohodené na malom konferenčnom stolíku. Police i knihy na nich pokrývala silná vrstva prachu, ale v izbe sa nič ani nepohlo. Zvalil sa s pivom v ruke na gauč a zahľadel sa na jedinú rastlinu v miestnosti. Aj vysoký kaktus bol pokrytý prachom, akoby ho práve priniesli z púšte.

„Musím ťa už poliať, kamoš,“ prihovoral sa mu Valér. „Ešteže si taký trpezlivý.“

Potom zobral do voľnej ruky diaľkový ovládač a prepol na športový kanál so záznamom z tenisového turnaja. Stereotypné pohyby, zvuk úderov do loptičiek v kombinácii s pivom ho upokojili. Konečne mu napadlo, že by si mohol vyfúkať aj nos. Minul dve hygienické vreckovky, kým sa zbavil množstva sivých hlienov a nosné dierky sa konečne uvoľnili.

„Najvyšší čas povysávať,“ vyhodnotil situáciu po preskúmaní obsahu vreckoviek. „Ako keby som robil v bani.“

Svojmu rozhodnutiu ostal verný aj popoludní, hoci v noci toho veľa nenaspal a v práci musel nasadiť zvýšené tempo za neprítomného kolegu. S nechutou vytiahol vysávač a zapojil ho do zástrčky v predizbe. Stroj zahučal ako zhrdzavená stíhačka a on sa so sebazaprením pustil do práce. Prachu bolo v predizbe asi najmenej a aj ten akoby ustupoval pred trubicou vysávača. Po pár minútach to vzdal, stlačil vypínač a otvoril stroj. Vrečko bolo plné na prasknutie. Ani si nepamätal, kedy ho naposledy vysypal.

S povzdychnutím si obul topánky a pobral sa von ku kontajneru. Keď sa vracal s prázdnyim vreckom späť do bytu, už spoza dverí počul, ako mu zvoní mobil.

„Neviem ako ty, ale ja mám dnes v krku poriadne sucho.“ Karolov hlas v telefóne znel lákavo ako nemravný návrh od krásnej modelky.

„Ty vieš, kedy zavolať,“ povedal Valér s pohľadom upretým na otvorený vysávač. No v podstate bol rozhodnutý. „Práve som sa pustil do upratovania...“ skonštatoval s dramatickou pauzou na konci vety a už len čakal, kedy Karol spresní čas a miesto, kde spoločne zvlažia svoje útroby.

Domov dorazil pred polnocou, obklopený pivným oparom. S pocitom, že hoci toho dosť popil, má všetko pod kon-

trolou. Síce ho mierne hádzalo do strany, pohyb však korigoval zmenami rýchlosti chôdze a rukami, ktoré hľadali oporu na stenách bytu. Keď sa mu podarilo prekročiť vysávač, ktorý nechal pri dverách spálne so založeným prázdnyim vreckom, cítil sa ako atlét, ktorému sa podarilo úspešne preskočiť poslednú prekážku pred finišom.

Na posteľ sa zvalil horeznačky a v tejto polohe zo seba zosúkal svoje menčestrové nohavice. Nakoniec ich skopol z postele a so zavretými očami natiahol na seba prikrývku. Preto si nevšimol, ako padajúce nohavice rozvírili stĺp prachu, ktorý sa však nezačal usádzať. Naopak, z ďalších kútov spálne i z ostatných miestností bytu začali k stĺpu prúdiť prachové chuchvalce ako nehluchné neutíchajúce tmavé pramienky. Spáľňu už dávno naplňalo Valérove chrápanie, keď sa z prachovej masy sformovala tmavá, viac ako poldruha metra vysoká postava. Nakoniec prúdy prachu ustali, miliardy drobných čiastočiek starej kože, vlasov, chlupov, tkanín, pavučín, zvyškov jedla i roztočov sa skoncentrovali do čudesného stvorenia, ktoré sa pomaly otáčalo zo strany na stranu, akoby sa obdivovalo v neexistujúcom zrkadle. Potom sa zhrbený tmavosivý tvor nečujne pohol k záhlaviu Valérovej postele. Tam sa zastavil a sklonil sa nad spáčom, akoby ho chcel pobozkať na pootvorené pery.

Valér sa nečakane strhol zo sna, mal intenzívny pocit, že sa dusí. Rozlepil oči, no izba bola zahalená v sivej hmle, tá šed' ho priam páľila v očiach. Nos mal úplne upchatý, otvorenými ústami sa pokúsil o nádych. Vzduch však neprichádzal, mal pocit, že mu ktosi do úst vopchal obrovsky chuchvalec pavučiny s ešte živým, bojujúcim pavúkom uprostred.

Rozkašlal sa v úsilí uvoľniť si ústnu dutinu a napoly slepý sa zosunul z postele. Popamäti sa rútil do kúpeľne, v hlave iba myšlienka na spásonosnú vodu.

Na vysávač ležiaci v tme pred dverami úplne zabudol. Za-